

Mirjam Tuinder:

Sinds september van dit jaar is Karin Adelmund de staatssecretaris van Onderwijs. De eerste keer dat ik haar in die functie iets over onderwijs hoorde zeggen, was op televisie. Er was een reportage over de Uitmarkt in Amsterdam, en het ging over het nieuwe vak culturele en kunstzinnige vorming. Karin Adelmund verklaarde dat ze het jammer vond dat zij niet nu op de middelbare school zat. De reden hiervoor was dat ze dan fijn voor ckv naar toneelvoorstellingen zou kunnen gaan.

Over het algemeen denk ik dat ik het met Karin Adelmund eens moet zijn: jammer dat ik niet nu op de middelbare school zit. Het lijkt me allemaal zoveel leuker dan toen ik naar school ging, toch alweer zo'n 20 jaar geleden. Neem nou de lesboeken die gebruikt worden.

Ik werk momenteel, samen met collega's van verschillende instellingen, aan een methode Nederlands voor het voortgezet onderwijs, *Schoolslag*. Dit is een methode die uitgaat van 'taakgericht werken'. Dat betekent dat leerlingen niet zomaar een aantal oefeningen achter elkaar moeten doen, maar dat die oefeningen in het teken staan van een bepaalde taalkaak. In *Moer* 1997•6 werd overigens uitgebreid ingegaan op wat verstaan wordt onder taakgericht werken. Voorbeelden van taaltaken in *Schoolslag* zijn: het schrijven van een zakelijke brief, het houden van een presentatie over een bepaald onderwerp, het lezen van informatieve artikelen of het bekijken van een documentaire. Er komen wel degelijk grammatica-oefeningen in de methode voor, maar die houden 'zinnig verband' met het onderwerp. Als leerlingen bijvoorbeeld een zakelijke brief moeten schrijven, wordt daarbij aangehaakt met een oefening over (formele) voegwoorden. Als ze een informatief artikel moeten lezen, krijgen ze uitleg over oorzaak- en gevolgrelaties in een

tekst. Kortom, in de methode gebeurt niets zomaar omdat het nu eenmaal moet; alle oefenstof wordt in een bepaald kader geplaatst. De leerling weet (als het goed is) waar hij mee bezig is en waarom. Niet meer automatisch bij iedere tekst tien vragen als 'waarnaar verwijst «hij» in regel 7', maar alleen als dergelijke vragen passen bij de taalkaak en zinvol zijn voor het begrip van de tekst. Op die manier zijn dergelijke oefeningen natuurlijk veel leuker (?). Wat een verademing moet dat zijn voor leerlingen die het vinden van het antwoord op vragen naar verwijswoorden geen leuke oefening vinden!

Ook zien de methodes er veel leuker uit dan toen ik op school zat. Er zitten foto's in, strips, gedichtjes, stukken tekst in kranten-artikelopmaak of juist uit de *Libelle*, blokken in blauw en groen voor extra oefening, noem maar op. Het lesboek springt je bijna tegemoet. Je krijgt er haast zin in om het boek achter elkaar uit te werken, zo vrolijk ziet het er allemaal uit. En dat moet ook, want zoals veel methodes werken ook wij aan de opbouw van de vaardigheid 'zelfstandig werken'. Leerlingen krijgen een bepaalde hoeveelheid tijd, en daarin moeten ze een vastgesteld aantal opdrachten afmaken. Ze moeten dan zelf in de gaten houden hoeveel tijd ze voor een bepaalde opdracht nodig hebben, en wat dat betekent voor de andere opdrachten. Hebben ze tijd over, dan mogen ze extra opdrachten doen, de bofkonten!

Soms bekruipt me wel eens de angst dat de leerlingen deze vooruitgang niet voldoende waarderen. Misschien vinden ze de boeken nog steeds stom, omdat ze eigenlijk gewoon geen zin in Nederlands hebben. Misschien kan het leerlingen niet zoveel schelen hoe leuk een tekst eruit ziet, omdat ze ook van die leuke tekst een samenvatting moeten maken en dat kunnen ze nu eenmaal niet goed. Misschien houden ze überhaupt niet van het lezen van informatieve teksten, hoeveel stappen we ook aanbieden om ze daarbij te helpen. En tenslotte kunnen de leerlingen natuurlijk de huidige methodes niet vergelijken met de eerdere, dus ze weten helemaal niet dat de methodes zoveel 'leuker' geworden zijn.

Ook wat betreft Karin Adelmunds idee, namelijk dat leerlingen nu fijn voor school naar de schouwburg mogen, bleek onlangs dat leerlingen daar wel wat anders tegenaan kijken. Een aardig stukje in de *Volkskrant* van 22 oktober doet verslag van de ervaringen van ongeveer vijftienjarige leerlingen die naar een theatervoorstelling gaan. Gaan ze naar deze voorstelling omdat het ze leuk lijkt? 'Bij aanvang van de voorstelling bekent Geeske van Asperen dat ze eerst niet veel zin had in het stuk, maar «Zijlstra [de docent – MT] brengt toch wel wat enthousiasme op je over».' En na afloop laaiend enthousiaste reacties? '«Het viel mee», is de opgeluchte reactie na afloop van de voorstelling.'

Ik ben bang dat ik al blij mag zijn als leerlingen over het vak Nederlands denken 'het viel best mee', ondanks al die nieuwe methodes. Wat mij leuk lijkt, wat Karin Adelmund leuk lijkt, vinden de leerlingen misschien wel helemaal niet leuk. Vernieuwingen hebben natuurlijk als doel het vak te verbeteren, maar als leerlingen zich er niet in herkennen, als leerlingen zelf niet vinden dat wat ze doen ook nuttig is, schiet die vernieuwing helaas zijn doel voorbij. Misschien moeten we, in plaats van ons te richten op uiterlijke verfraaiing, proberen leerlingen werkelijk te motiveren voor het vak Nederlands, voor kunstonderwijs.

Maar toch, leermiddelenontwikkelaars doen hun best, uitgeverijen steken er veel geld in, docenten zijn enthousiast en proberen dat ook op hun leerlingen over te brengen. Al met al móet het wel veel leuker geworden zijn op school!

Bakker, E., 'Kunstdossier telt mee voor examen middelbare school. Minstens vijfendertig uur verplicht in theater' in de *Volkskrant*, donderdag 22 oktober 1998.

Asscheman, M., e.a. *Schoolslag* Meulenhoff Educatief, Amsterdam, 1998.

In de lijn van de leerder. *Taakgericht Taalonderwijs*. Moer Themanummer 1997•6.

THEMANUMMER MOER 1999•2

In tegenstelling tot wat u van ons gewend bent, is dit nummer geen themanummer maar een regulier nummer. Het themanummer is verplaatst naar nummer 2 van 1999 en zal gaan over de relatie tussen **kunst, cultuur en taalonderwijs**.

De redactie